

Asia: VN/26111/2023

Tietosuojalainsäädännön kokonaisuudistuksen koordinaatioryhmän väliraportti

TIETOSUOJAN YLEISSÄÄDÖKSET (EU:n yleinen tietosuoja-asetus ja tietosuojalaki)

Onko tietosuojan yleissäädösten yleisen tietosuoja-asetuksen tai tietosuojalain soveltamiseen koettu liittyvän haasteita tai epäselvyyksiä, jotka voisivat vaikeuttaa julkisen palvelun järjestämistä?

Kyllä

Jos on, minkälaisista haasteista tai epäselvyyksistä on tarkalleen ottaen kyse?

Tilastokeskus on havainnut joitakin haasteita rekisteröityjen oikeuksien toteuttamisessa, sillä tilastoaineistot eivät muodosta perinteistä rekisteriä, vaan ne ovat pääasiassa erilaista koodia. Ongelma nostettiin esiin EU-tasolla, kun tietosuoja-asetusta valmisteltiin. Kun tilastolakia muutettiin tietosuoja-asetuksen voimaantulon jälkeen, asiasta keskusteltiin myös OM:n kanssa.

EU:n yleisen tietosuoja-asetuksen johdanto-osan 162 kappaleen mukaan "Tilastollisilla tarkoituksilla tarkoitetaan mitä tahansa henkilötietojen keräämis- ja käsittelytoimenpidettä, joka on tarpeen tilastotutkimuksia varten tai tilastollisten tulosten tuottamiseksi." Tämä on osoittautunut yllättävän haastavaksi tulkittavaksi. Lain tulkintaa tukevassa materiaalissa olisi hyvä viitata johonkin lähteeseen, joka avaa tilastollista tarkoitusta. Tällainen lähde voisi olla esimerkiksi tilastotuotannon yleinen prosessimalli (GSBPM, joka määrittelee tilastoprosessia ja siihen liittyviä tehtäviä (TK, UNECE).

Onko jonkin yleisen tietosuoja-asetuksen tai tietosuojalain säännöksen havaittu estävän viranomaisen tiedon liikkumisen tai julkisen palvelun järjestämisen tarkoituksenmukaisella tavalla? Onko tietosuojan yleissäädösten havaittu estävän tai rajoittavan tiedon tai henkilötietojen hyödyntämistä tai käsittelyä tarkoituksenmukaisella tavalla?

Kyllä

Jos on, mistä säännöksistä on tarkalleen ottaen kyse ja miten ne estävät tai rajoittavat tiedon käsittelyä?

Viranomaiset keräävät jonkin verran yhteystietoja suostumukseen perustuen tai ilmoittavat kerätessään, että yhteystietoja käytetään vain tarvittaessa yhteydenottoon. Yhteystiedon käsittelyperusteeksi ja tarpeeksi ei ilmoiteta viranomaiselle lainsäädännössä annetun tehtävän

suorittamista, joka voi edellyttää yhteydenpitoa. Rekisteriviranomaisten pitäisi informoidessaan ottaa huomioon myös tietojen mahdollinen jatkokäyttö, sillä nykyiset käytännöt aiheuttavat ongelmia viranomaisten välisen tiedon liikkumiselle. Nykyisellään yhteystiedon antaminen irrotetaan perustehtävän suorittamisesta, vapaaehtoiseksi tapahtumaksi. Muutamissa tapauksissa viranomaisten toimintatavat ja tulkinnat tietosuojalainsäädännöstä ovat johtaneet tilanteisiin, joissa tarvittavaa tietoa ei liiku viranomaisten välillä. Tilastokeskuksen toiveena olisi viranomaisten keskitetty yhteystietorekisteri (käyntiosoite, postiosoite, sähköposti ja puhelinnumero). Tahot, joilla on paljon asiakastapahtumia, voisivat olla keskeisessä roolissa tietojen ylläpitäjänä. Yksityisen sektorin toimijat eivät pysty keräämään ja tarjoamaan tarvittavia tietoja, joten viranomaisyhteistyö tällä saralla olisi välttämätöntä ja merkittävästi julkisen sektorin kustannuksia alentavaa, mikäli yhteystietojen ylläpitoa voidaan keskittää ja käyttää laajasti omaa viranomaistehtävää hoitaessaan.

VIRANOMAISTEN HENKILÖTIETOJEN KÄSITTELYÄ KOSKEVA KANSALLINEN ERITYISSÄÄNTELY

Onko kansalliseen erityissääntelyyn, jossa on kyse viranomaisten suorittamasta henkilötietojen käsittelystä (mukaan lukien henkilötietojen luovuttamisesta), koettu liittyvän haasteita tai epäselvyyksiä?

Kyllä

Jos on, minkälaisista haasteista ja epäselvyyksistä on tarkalleen ottaen kyse?

Tilastokeskuksen oikeudesta kerätä henkilötietoja säädetään tilastolain 15 §:ssä. Tilastolain päivittämisen yhteydessä tulee vastaan yllättäviä tilanteita, joissa toiset viranomaiset tai tietojen luovuttajiksi aiotut tahot vastustavat ko. muutoksia tilastolakiin. Vastustamisen taustalla vaikuttaisi ainakin osin olevan vallitsevat tulkinnat tietosuojalainsäädännöstä tai ko. tahoja koskevan huomattavan vanhan laissäädännön kirjaukset tai kirjausten tulkinta. Lainsäädännön yhtäaikainen avaaminen muutoksille ei aina ole mahdollista, mutta lainsäädännön uudistamista voisi näissä tilanteissa pyrkiä ketteröittämään.

Onko kansallisen erityislainsäädännön henkilötietojen käsittelyä koskevien säännösten havaittu estävän tietojenvaihdon sellaisten viranomaisten (tai julkista hallintotehtävää hoitavien) välillä, jotka tarvitsevat tietoja lakisääteisten tehtäviensä hoitamista tai julkisen palvelun tarjoamista varten?

Kyllä

Jos on, mistä säännöksistä on tarkalleen ottaen kyse ja miten ne estävät viranomaisten välistä tietojenvaihtoa?

Viime vuosien aikana on annettu uutta rekisterikohtaista lainsäädäntöä (laki tulotietojärjestelmästä, laki positiivisesta luottotietorekisteristä, laki huoneistotietojärjestelmästä, laki rakennetun ympäristön tietojärjestelmästä, sähkömarkkinalaki). Ko. rekisteriä koskevassa laissa säädetään tietojen luovuttamisesta Tilastokeskukselle tilastointiin. Vaihtoehtona olisi, että rekisterikohtaisessa lainsäädännössä ei säädettäisi tietojen luovuttamisesta Tilastokeskukselle vaan Tilastokeskuksen tiedonsaantioikeus perustuisi aina tilastolakiin. Lisäksi EU:n tilastotoimea ohjaa neuvoston ja Euroopan parlamentin asetus Euroopan tilastoista (EY) No 223/2009. Asetuksen 17 a artiklan mukaan Tilastokeskuksella on kansallisena viranomaisena oltava viipymättä pääsy hallinnollisiin rekistereihin. Tietosuoja nousee rekisterinpitäjien kanssa käytävissä tiedonsaantineuvotteluissa esiin. Tilastokeskus voi luovuttaa tilastotarkoituksiin saatuja tietoja tilastolain 13 §:n mukaisesti tutkimuskäyttöön. Esim. tulorekisterilaissa säädetään, että tietojen tutkimuskäyttö tapahtuu

Tilastokeskuksen kautta. Hallinnollisissa rekistereissä on kuitenkin Tilastokeskuksen tilastotarpeiden lisäksi tietoja, joita Tilastokeskus ei ainakaan tällä hetkellä hyödynnä tilastoinnissa (tai tilastoinnin kehittämisessä). Uudessa rekisterilainsäädännössä on usein suljettu pois tietojen luovuttaminen julkisuuslain 28 §:n perustella (esim. tulorekisterilaki). Tieteellisen tutkimuksen tarpeet tulisi lainsäädännössä varmistaa (esim. tulorekisteriin tallennetut etuustiedot).

Onko kansallisessa erityislainsäädännössä tunnistettu muita esteitä julkisen palvelun tarkoituksenmukaiselle järjestämiselle?

Ei

Jos kyllä, mistä säännöksistä on tarkalleen ottaen kyse ja miten ne estävät julkisen palvelun tarkoituksenmukaista järjestämistä?

-

YLEISEN TIETOSUOJA-ASETUKSEN SALLIMAN KANSALLISEN SÄÄNTELYLIKKUMAVARAN KÄYTTÖ

Onko yleisen tietosuoja-asetuksen sallimaa kansallista sääntelyliikkumavaraa käytetty tarkoituksenmukaisella tavalla viranomaisen tiedon liikkumisen tai julkisen palvelun järjestämisen näkökulmasta?

-

Jos ei, tulisiko kansallista sääntelyliikkumavaraa käyttää enemmän?

Jos kyllä, miltä osin ja miten liikkumavaraa tulisi käyttää nykyistä enemmän julkisen palvelun järjestämisen näkökulmasta?

-

Puuttuuko kansallisesta erityislainsäädännöstä säännöksiä, jotka mahdollistaisivat viranomaisten välisen tiedon liikkumisen siten, että julkinen palvelu voitaisiin järjestää tarkoituksenmukaisella tavalla. Jos kyllä, mistä puutteesta ja palvelusta on tarkalleen ottaen kyse?

-

Onko kansallisessa erityislainsäädännössä käytetty sääntelyliikkumavaraa tarpeettomasti? Jos on, miltä osin ja mistä säännöksistä on tarkalleen ottaen kyse?

Tilastokeskus katsoo, ettei ole käytetty tarpeettomasti.

YLEISET KOMMENTIT

Puuttuuko väliraportin liitteestä 1 lakeja, joita olisi hyvä arvioida kokonaisuudistuksen yhteydessä?

-

Muut kommentit

-

Tavast Elina
Tilastokeskus